Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

E 89/2017 vp

Valtioneuvoston selvitys: Komission suositus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa neuvottelut yleissopimuksesta investointiriitojen ratkaisemiseen tarkoitetun monenvälisen investointituomioistuimen perustamiseksi

1. Yleistä

Lakivaliokunta pyysi kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä komission suosituksesta neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa neuvottelut yleissopimuksesta investointiriitojen ratkaisemiseen tarkoitetun monenvälisen investointituomioistuimen perustamiseksi.

Sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisuun, joka perustuu välimiesmenettelyn periaatteeseen, liittyy useita ongelmia. Näihin kuuluvat sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun ISDS-järjestelmän legitimiteetin, johdonmukaisuuden ja avoimuuden puute tai rajallisuus sekä tarkastelumahdollisuuden puute.

Näihin rajoituksiin puuttumiseksi unionin lähestymistapana vuodesta 2015 lähtien on ollut sisällyttää EU:n kauppa- ja investointisopimuksiin investointiriitojen ratkaisujärjestelmä investointituomioistuinjärjestelmän kautta. Kahdenvälisen luonteensa vuoksi investointituomioistuinjärjestelmällä ei voida täysimääräisesti puuttua edellä mainittuihin ongelmiin. Lisäksi investointituomioistuinjärjestelmän sisällyttäminen unionin sopimuksiin on aiheuttanut hallinnollista monimutkaisuutta ja budjettivaikutuksia.

Tuomioistuimen riippumattomuus olisi taattava tiukoilla vaatimuksilla, jotka koskevat eettisyyttä ja puolueettomuutta, määräaikaisia nimityksiä, välimiesten täysiaikaista työsuhdetta sekä riippumattomia nimitysmekanismeja.

Aloitteessa käsitellään vain menettelyyn liittyviä kysymyksiä. Sovellettavan lainsäädännön tai tulkintanormien kaltaisia kysymyksiä, mukaan luettuna johdonmukaisuuden varmistaminen muiden kansainvälisten velvoitteiden (esimerkiksi Kansainvälisen työjärjestön tai YK:n yleissopimusten) suhteen, käsitellään pohjana olevissa investointisopimuksissa, joita monenvälinen investointituomioistuin soveltaa.

2. Suomen Yrittäjien (SY) kanta

SY kannattaa investointiriitojen ratkaisemiseen tarkoitetun monenvälisen investointituomioistuimen perustamista.

SY pitää hyvänä sitä, että tuomioistuimen riippumattomuus taattaisiin tiukoilla kriteereillä, jotka koskisivat puolueettomuutta ja eettisyyttä sekä tuomioistuimen jäsenten valintaa riippumattomilla nimitysmekanismeilla.

Erityisen kannatettavana voidaan pitää sitä, että monenvälinen investointituomioistuin keventäisi investointiriitojen ratkaisuun liittyvää hallinnollista rasitetta, kun kaikki riidat keskitettäisiin yksien menettelysääntöjen alle. SY pitää hyvänä asiana sitä, että monenvälistä investointituomioistuinta koskevalla aloitteella pyritään perustamaan kansainvälisten investointiriitojen ratkaisemiseksi puitteet pysyvästä, legitiimistä, kustannustehokkaasta, riippumattomasta ja johdonmukaista oikeuskäytäntöä tuottavavasta tuomioistuimesta.

On tärkeää, että sijoittajilla olisi käytössään riippumaton ja toimiva järjestelmä kansainvälisten investointiriitojen ratkaisuun riippumatta niiden koosta ja/tai liikevaihdosta. Erityisen kannatettavana pidämme sitä, että pk-yritykset on huomioitu esityksessä siten, että ne voisivat saada etua täydentävästä avusta, jossa otetaan huomioon niiden alempi liikevaihto. Tuomioistuinmenettelyjen odotetaan olevan lyhempiä ja näin ollen edullisempia sijoittajille verrattuna perinteiseen järjestelmään. Lisäksi investointeja koskevien aineellisten määräysten ennustettavampi ja johdonmukaisempi tulkinta voisi vähentää osaltaan riitoja.

SY pitää tärkeänä, että monenvälinen tuomioistuin toimisi kustannustehokkaasti, joka varmistaisi sen, että pienillä ja keskisuurilla yrityksillä olisi mahdollisuus käyttää sitä tarvittaessa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Petri Holopainen
asiantuntija